

urednica: **Alenka Perpar**
 uredništvo: **Kaja Cencelj, Mateja Glavina, Alja Gogala, Samo Gosarič, Simona Hamer, Iztok Ilc, Maja Kalafatič, Andreja Kopač, Miha Marek, Jelena Milovanović, Alenka Perpar, Jasmina Založnik**
 oblikovanje in prelom: **ma.gla**
 lektura in korektura: **Iztok Ilc, Alenka Perpar**
 koordinacija: **Katarina Slukan**
 fotografije: **Urška Boljkovac**
 elektronski naslov: **arena.mladilevi@gmail.com**
 tisk: **Fotokopirnica Zebra Plus d.o.o.**
 naklada: **500 izvodov**

organizator festivala:
BUNKER,
 zavod za organizacijo in
 izvedbo kulturnih prireditev

Slomškova 11,
 SI - 1000 Ljubljana
 tel/fax: +386 1 231 44 92

umetniška direktorica festivala: **Nevenka Koprivšek**
 oblikovalki programa: **Nevenka Koprivšek, Mojca Jug**
 sooblikovalka programa: **Alma Selimović**
 vodstvo prostovoljcev in producentka: **Katarina Slukan**
 izvršne producentke: **Tamara Bračič, Alma Selimović, Maja Vižin**
 odnosi z javnostmi: **Alma Selimović, Tamara Bračič**
 marketing in koordinacija: **Brina Pungerčič**
 pomoč pri organizaciji: **Samo Selimović, Bor Pungerčič, Rok Martinčič**
 celostna podoba: **Tanja Radež**
 fotografija naslovne strani: **Mare Mutić**
 urednica spletne strani: **Maja Mujdrica**
 tehnični direktor: **Igor Remeta**
 tehnični koordinator: **Andrej Petrovčič**
 tehnična ekipa: **Duško Pušica, Tomaž Žnidarčič, Grega Mohorčič, Janko Oven, Simon Bračič, Marko Brumen**

partnerji festivala: **Elektro Ljubljana d. d., Mestni muzej Ljubljana, Gledališče Glej, Svilanit, Knjigarna Behemot, L'occitane, Terra plana, Almira Sadar, Mladinska knjiga - Knjigarna Konzorcij, Flat, 3 muhe, Slovenske železnice - Železniški muzej, Slovenski etnografski muzej, Barsos- MC, Le Petit café, Mirovni inštitut, Cankarjev dom, En-Knap, Maska, Cafetino**

festival so omogočili: **Program EU - Kultura, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Mestna občina Ljubljana - oddelek za kulturo, Culturesfrance, Zavod za turizem Ljubljana, Francoski inštitut Charles Nodier, mesto Lyon, Italijanski inštitut za kulturo v Sloveniji**

pokrovitelji in donatorji: **AC Kondor, Marand d. o. o., Ljubljanske mlekarne d. d., Panna d. o. o., Europlakat, Kliping, LTH Škofja Loka d.d., Dijaški dom Ivana Cankarja, Bureau Veritas, Studio Christian, Studio 12. Fotokopirnica Zebra, BTC d.d Logistični center**

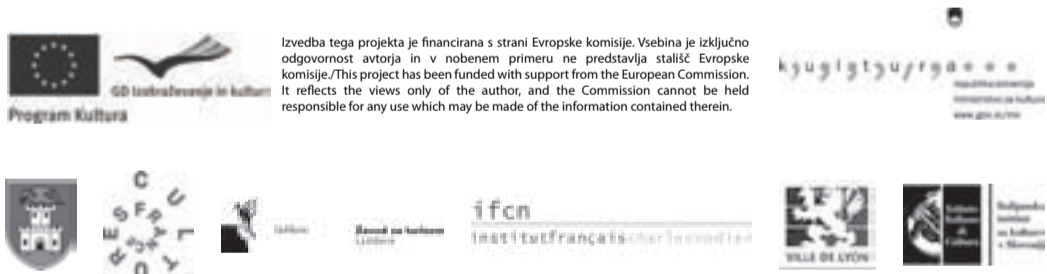
internetni medijski sponzor: **Najdi.si**

medijski sponzorji: **UPC Telemach, Matkurja, Mladina, Radio Študent, UMco**

partnerji festivala:

festival so omogočili:

pokrovitelji in donatorji:

medijski pokrovitelji:

Julija Magajna, Mladen Bogič, vsi prostovoljci, vsi darovalci majic, Maja Hawlina, Studio Poper, Andrej Godec; hvala vam!

prostovoljci: **Saša Bach, Ena Bavčič, Pika Brce, Maša Cizej, Mirjana Frank, Lenka Gložančev, Saša Hiti, Katja Hohler, Nina Jan, Liljana Jerinič, Jasmina Jerkovič, Suzana Kajba, Nejc Kobe, Ksenija Krstič, Gordana Lacič, Miha Marek, Jerica Mesec, Nina Pahor, Nina Pernat, Ana Petrovčič, Manja Porle, Mateja Rojec, Nina Jan, Jana Stadelova, Maja Štimec, Taša Štrukelj, Miha Tešar, Tanja Tolar, Milan Vračar, Urša Novak**

FAKARAB FESTIVALA MLADI LEVI

ARENA

7.9.08 17

... Morda je delo podobno organizaciji športnega dogodka, kot je bil tisti v Mehiki, kjer sem po naključju postala »personal asistant«.

... Vendarle eno temeljnih festivalskih vodil ostaja združiti vse; ne le umetnike, temveč tudi posameznike in avanturiste, ... : Proletarci vseh dežel, združite se! ...

... Šest evropskih producentov hiš sodobnih in performativnih umetnosti bo... v 24 mesecih izvajalo serijo praktičnih akcij v petih evropskih mestih ...

... Ni potrebno samo razgrinjati prelete, oguljene in v tem trenutku že zastarele vsebine, ki so postale del mainstreama, ...

... Recikliranje je torej In, je svežina, ki jo vnaša staro, že uporabljeno, že doživeto, a zato pomensko toliko bolj bogato. ...

... Vprašanje je, kako gledati, da ohraniš 'nenadzorovano ustvarjalno avtonomijo' pogleda? ...

... Plakat je fotografija postavitve, brez enega samega detajla, ki bi bil dodan kasneje z računalnikom. Ljubo mi je to, da imam popolno svobodo, kar je danes ...

... Zdelo se je, da so tiste obsijane deležne posebnega privilegija in zato gnusobne v svojem napuhu, za razliko od drugih, ki prisegajo večno ljubezen cigaretnemu dimu in prahu, ...

... Kopipejstanje je energetska zelo varčno, saj nam prihrani veliko časa in intelektualnega potenciala, ...

Kdor je že organiziral ali bil del organizacijskega tima festivala, še kako dobro pozna vsako postajo križevega pota. Pogosto je prva ovira že teorija. V Sloveniji denimo kljub poplavi študijev menedžmenta - študiramo lahko predsedniški menedžment, menedžment v športu, turizmu, zdravstvenem varstvu, elektronskem poslovanju itd. - še ni mogoče študirati kulturnega menedžmenta, sorodna sta le

medkulturni menedžment in menedžment neprofitnih organizacij. A vendar je teorija le osnova za lažje izvajanje prakse, ta pride kasneje. Pomanjkanje teoretičnega usposabljanja strokovnjakov za organizacijo, vodenje in upravljanje kulturnih organizacij, programov in projektov pa vsekakor ni v korist državi. Ko sem na letošnjem plenarnem srečanju IETM-a v Ljubljani požirala besede nekaterih tujih strokovnjakov o profitnem poslovanju znotraj področja kulture, se mi še sanjalo ni, da se pri nas bolj ali manj govori le o izgubah in prostovoljnem delu. Takrat mi je Tamara iz Bunkerja pojasnila, da stvari ne samo, da ne padajo z neba, temveč se celo ustavijo na prvem oblaku in nikoli ne privandrajajo na Zemljo. Nekako tako sem, ob koktajlu Mojito, to razumela. Lahko ji verjamem, saj ima za seboj že desetletno delo kot so-organizatorica, organizatorica, producentka, leva in desna roka, a - kot pravi sama - tako izpopolnjuje delo, da finančne neprijetnosti kmalu odplavajo iz misli. Ko je zatem mimo prišel še Jim Haynes, ki je pred 45 leti odprl vrata The Traverse Theatre v Edinburgu in prav zdaj s famoznega edinburškega gledališkega festivala pozdravlja čisto vsakega Mladega leva, me je napadla otroška želja. Festival, tudi jaz bi imela svojega. Prav, naj bo za začetek dovolj pomoč pri prireditvi. Zato najlepša hvala Mladim levom, ki so mi letos ponudili možnost, da spoznam še festival na drugi strani zavese. Se že veselim. Morda je delo podobno organizaciji športnega dogodka, kot je bil tisti v Mehiki, kjer sem po naključju postala »personal asistant«.

Takrat nam je s financami avstralske firme in počasnimi domačini v mesecu dni uspelo transformirati opuščeno obalo v tekmovalno prizorišče, na mednarodni ravni in z »zvezdami« Baywatcha. Tisto, kar se je zdela absolutna utopija (mañana, kar pomeni jutri, ni po naključju najpogostejša mehiška beseda), je postala absolutna resničnost. A če malce pomislim, organizirati umetniški festival ni enako lahko. Ko sem svoje prostovoljske lastnosti preizkušala na filmskem festivalu Cinema Isola, sem kmalu ugotovila, da šport in kultura še zdaleč ne počivata na istem bregu. Medtem ko mi pri športnem dogodku ni bilo treba odpreti denarnice niti pri plačilu pijače v mini baru hotela s šestimi zvezdicami, je bilo za filmski festival težko izpraskati vsak dolar že pri postavitvi temeljev za prve zidake festivala. Seveda, šport je zdrav za telo, osrečuje, je korekten in priljubljen med starimi in mladimi, črnimi in belimi, združil je tudi ogromno množico rumenih. Vedno pogosteje prednjači pred kulturo, še posebno pri finančnem sponzorstvu. Tako zaradi finančnega primanjkljaja in »neprimerne programa« izolskega festivala letos sploh ne bo. Kljub temu, da je s svetovno priznanimi sodelavci pripravil kvaliteten mednarodni program filmov, dobil občinsko pomoč, veliko sponzorjev, da o prostovoljcih niti ne izgubljam besed, mu je Filmski sklad odrezal svoj delež. Politika in nezanimanje sponzorjev, festivalu ni preostalo drugega, kot da (vsaj) za leto dni utihne. Morda je imel britanski režiser Peter Greenaway prav, ko mi je v intervjuju na hongkonškem filmskem festivalu vztrajno zatrjeval, da tako in tako nihče več ne hodi v kino ter da se film kot video dovolj udobno počuti v multimedijki umetnosti. A vendar, na filmskih festivalih so vstopnice razprodane, kinodvorane polne, dogajanje zunaj njih živahno še pozno v noč, spletajo se nova prijateljstva in pomembne poslovne vezi. Ko doživiš mašinerijo filmskega festivala v Hongkongu, Cannesu ali pa Tribeco v New Yorku, se ti vseeno zazdi, da festivali morajo imeti svoj razlog za obstoj, tudi zaradi pretoka denarja in oglaševanja blagovnih znamk. Pa čeprav je treba za vsak festival, naj bo namenjen filmu, gledališču ali drugim scenskim umetnostim, zbrati nemalo kapitala, vsota denarja (s katero se pokrije zgolj stroške!) raste hitreje kot konoplja. V svetu je sicer sponzoriranje kulturnega trga utečeno in podjetja delujejo v dobro kulture z velikimi zneski. V Sloveniji pa kultura nikdar ni bila prva na seznamu sponzorjev, čeprav so med njimi tudi redke izjeme. Zato se močno zahvaljujem vsem pokroviteljem Mladih levov. Verjetno se večina slovenskih sponzorjev še ne zaveda, da jim kulturni dogodki ponujajo posel in neposredno oglaševanje, v katerem se predstavijo javnosti in poslovnim partnerjem. Ni nujno, da le »odlični« umetniški projekti, ki bodo v javnosti odmevni in ki jih bo obiskalo veliko ljudi, pridobijo sponzorja. Pot do podpisa sponzorske pogodbe olajša tudi pravo mreženje in komunikacija z ljudmi, ki v podjetjih in družbah razmišljajo, še bolj s tistimi, ki odločajo, o sponzorstvih. Bistven je sicer ekonomski motiv, a vendar odigra svojo vlogo tudi osebno zanimanje za neko umetnost, kulturo ali šport. Poleg tega danes ekonomija in industrija že črpati navdih iz umetnosti ter si od nje sposojata kreativno energijo. Kdo ve, morda ravno letošnji Levi s svojo kreativnostjo prepričajo še kakšno denarnico...

**RADA BI IMELA
SVOJ FESTIVAL...**

Kaja Cencelj

Pred nami je nova, sveža, 11. izdaja festivala Mladi levi. Nov in svež je dizajn, ki se je v letošnjem letu osredotočil na krovno temo, reciklažo. Na novinarski konferenci se je (za naše razmere) trlo novinarjev. Vsak od obiskovalcev je prejel reciklirano vrečko z materiali in tremi žetoni, ki bodo pogoj za pridobitev predelane majčke, ki so jih pred festivalom odstopili številni darovalci. Trije žetoni – ena

majčka. Ena majčka za – tri žetone. Tako bodo v pravično trgovino vključeni prav vsi, tudi novinarji. Vrečke se bodo med drugim delile tudi v nekaterih ljubljanskih prodajalnah, kar prav tako ustreza eni od letošnjih programskih smernic, širši vgraditvi oziroma infiltraciji festivala v lokalno okolje, v ljubljansko kotlino. Na eno oko lahko ocenimo, da se letošnja festivalska linija giblje med angleškim participatoričnim modelom, v katerem je precej umetniških aktivnosti namenjenih vključevanju etnično mešane populacije v festivalsko dogajanje, in med sproščujočim mediteranskim duhom, ki vsebuje veliko priložnosti za druženje, pogovor in zabavo. Ker je materiala o predstavah dovolj in ker boste vse, kar morate izvedeli o festivalskih dogodkih, prej

ali slej dobili, sledi le mimobežni pregled dogodkov.

Vse se začne v **nedeljo, 17. avgusta**, s predstavo

Fenêtres sodobnega francoskega cirkusanta *Mathurina Bolzeja*, označenega kot akrobata mirnosti. *Fenêtres* je trampolin, vpet v prostor kot njegov naravni del, na katerem *Mathurin* bolj kot z akrobatiko navdušuje z prefinjenim gibom. Zanimivo bo videti, kakšna bo prva predstava festivala, ki postavlja okvir in odpira vrata. Na otvoritveni večer bo zaživel tudi projekt recikliranih

Rotozaza

majic hišne oblikovalke *Tanje Radež*. Tako si bomo lahko nadeli Levova nova oblačila in jo naslednji dan, v **ponedeljek 18. avgusta**, mahnili v Le Petit na kavo. Če bomo prišli med drugo in osmo uro popoldne, bo v tem času britanska zasedba *Rotozaza* izvajala projekt *Etiquette*. La Petit bo postal teater, ena od miz oder, predmeti na mizi rekviziti, scena in občinstvo pa bosta igralca. Projekt pomeni izpolnitev želje londonskega kolektiva o mobilni predstavi, ki jo lahko odigrajo v kateremkoli jeziku. V **torek, 19. avgusta**, gremo lahko še enkrat v La Petit in za tem zavijemo v Gledališče Glej na mladolevovskega povratnika, mobilnega francoskega performerja *Camilla Boitella*, ki bo napravil smetiščno konstrukcijo, rekoč: "Hodil bom po ulicah in prosil ljudi za stole, mize in obleke, predmete, ki jih ne potrebujejo več. Potem jih bom očistil in uredil ter delal z njimi kot s partnerji." Za tem vabljeni v Elektrarno na predstavo britanskega kolektiva *1927: Between the devil and the deep blue sea*, sestavljene kot kolaž črno-belih filmov med bizarnim in zabavnim, po čemer naj bi odšli z vražjim nasmeškom v noč. Drugo

jutro bo **sreda, 20. avgust**. Na ta dan si lahko ogledamo predstavo belgijske performerke in scenografinke *Miete Warlop Proposition 1: Reanimation*, ki naj bi potekala kot ustvarjanje scenografije v smislu kopicheja stvari na odru. Zatem bo nov Mladi lev, hrvaški performer *Marko Jastrevski* v plesni miniatarki *Garbage Epic* skušal občinstvo provocirati z nakazom slutnje celote. Prvič v celoti se bo v

četrtak, 21. avgusta predstavila levinja *Nina Božič*, nekdanja direktorica podjetniškega centra CEED Slovenija, in sicer s predavanjem-predstavo *Art vs. Business*, v katerem bo skušala poslovneže prepričati, naj jo sponzorirajo. Za tem bosta svoje ledene strukture v železniškem muzeju raztapljala Španka *Rosa Casando* in Britanec *Mike Brooks* v projektu *Some things happen all at once*.

Vse na temo klimatskih sprememb, z namenom ustvariti umetniško delo v duhu trajnostnega razvoja, ki bi porabilo samo toliko energije, kot jo

lahko na odru sama proizvede. V **petek, 22. avgusta**, bo za nekaj glasbene sprostitev sredi Ljubljane poskrbela bosanska zasedba *Zoster*. Bend profesionalcev, ki si je svoje ime nadel po istoimenskem herpesu, je nastal kot reakcija na slabo imunsko stanje države in družbe. Na **sobotno jutro, 23. avgusta**, bodo ob 11h potekale demonstracije *Vlada Repnika* in *Martine Ruhsam*, imenovane *Blank protest*. V spomin nekdanjih protestov in za zamišljanje prihodnjih, bo potekal pohod s praznimi transparenti. Demonstracija za nič - kot želja po združenosti v skupni akciji - ki se lahko vsakdo svobodno pridrži. Vabljeni! V popoldanskem času pa bo naslednje štiri festivalske dni

vsak dan med 18. in 23. uro v Stari elektrarni potekal projekt *Tretaroka / Beatbox / Trash in Sound*. Gre za prostorsko-zvočno inštalacijo (*NATANA, Saše Kerkoš in Ide Hiršfelder*) iz odpadnih materialov, predelanih v mehanizme, ki proizvajajo zvok. Aktivnostnemu principu reciklaže bo zvečer sledila ena večjih festivalskih predstav, *Gob Squad: Super night shot*.

Skupina navdahnjenih mladcev je na ulicah Nottinghama začela naključno snemati mimoidoče, material miksati z MTV-jevsko estetiko in družbeno kritiko, ter skuhalo strukturo, ki lahko danes zaživi v različnih mestih sveta. All right! V **nedeljo, 24. avgusta** bodo na oder prišle *Drage Maje Delak*, ki jih pri nas že dobro poznamo, in ki so označene kot ena najbolj kritično angažiranih predstav lanskega leta. Pred tem pa bo mlada italijanska umetnica *Silvia Costa* iz zasedbe *Plumes dans la tête* v predstavi *La quiescenza del seme* skušala dati obliko ideji o stanju mirovanja in vrnitvi na začetek. Začetek naslednjega delovnega tedna bo v **ponedeljek, 25. avgusta** najprej postregel z dopoldansko okroglo mizo, namenjeno predstavitvi mreže *2020 Network - Thin Ice: Arts and Climate Change* in pogovoru z umetniki z namenom odpiranju diskurza o klimatskih spremembah. Zvečer pa vladno vabljeni na ogled *Bonanze* v izvedbi belgijske zasedbe *Berlin*. *Bonanza*, to nekdanje ameriško rudarsko mesto, z (danes) natanko sedmimi prebivalci, je zabavno-piker prikaz vsega, kar zahod imenuje Demokracija. Principi slednje bodo na festivalu zaživel predzadnji dan, v **torek, 26. avgusta**, ko bo pritožbe Ljubljančanov v melodije preival *Zbor pritožb*, ki je bil aprila letos že na obisku pri nas. Večerni program pa bo ponudil predstavo Francoza *Philippa Quesna L'Effet de Serge*, v kateri *Serge* sobiva na odru skupaj s svojimi prijatelji in predmeti, recikliranimi iz prejšnjih predstav. Predmet, kakršni so lasje, ki na glavi predstavljajo okras, in ko niso na glavi, smeti, bo v performansu *Hairbirds* umetnice *Elene Fajt* med stoli Druge pomoči predstavili izbrani performerji.

In že smo na koncu. V **sredo, 27. avgusta**, bo potekala predstavitev festivalske delavnice *Male Kline* in *Maxa Cuccara V iskanju Andyja*, čemur bo sledila zatvoritvena predstava *Opening night* slovaškega plesnega kolektiva *Les SlovaKs*, ki je slovensko plesno sceno pred dobrim letom dni že prepričal s svežino in virtuoznostjo. Kolektiv naj bi posebej grenko-sladek občutek skupnosti, predstava pa nakazovala konec kot začetek novega festivalskega leta, ki se *bo ponovno zaključilo s praznovanjem umetnosti, novim festivalom ali novo predstavo*. Kakor predstavitev v mitični čas z večnim vračanjem enakega. Kakor ohranjanje preverjenega festivalskega profila z nekaterimi novimi prijemi, ki so letos: nekaj novih premier v lastni režiji, poudarek na vizualni umetnosti, širša participacija in vezanost na okoljsko problematiko. Vendarle eno temeljnih festivalskih vodil ostaja *združiti vse; ne le umetnike, temveč tudi posameznike in avanturiste, voljne soudeležbe*, kar lahko na lepe oči, pospremimo z eksom: *Proletarci vseh dežel, združite se!*

2020 Network – Thin Ice: Arts and Climate Change je mreža evropskih producentskih hiš, ki je na nedavnem razpisu dobila pritrden odgovor za financiranje programa Kultura. Namen mreže je, da preko umetniškega impulza vedno znova odpira diskurz o stabiliziranju klimatskih sprememb. V svoje dejavnosti bo poskusila vključiti tako umetnike kot znanstvenike, humaniste, teoretike itd. in s tem odpirati čim širše polje meddisciplinarnega dialoga, zraven tega pa tudi vsakokrat vpotegniti civilno prebivalstvo v nekakšen aktivizem preko svojih projektov. Aktivizem, kateremu bi bilo bolje reči angažiranost v umetniške akcije, naj bi v prvi vrsti krepil osveščenost vsakega posameznika glede pretečih ekoloških nevarnosti, po drugi strani pa bi se preko tega loteval naloge spreminjanja življenjskih navad, življenjskega stila vsakega posameznika. Poleg Bunkerja so člani mreže še LIFT festival, London, CND Paris, Kaaitheater, Bruselj, Le Quai, Angers in Artsadmin, London. Šest evropskih producentskih hiš sodobnih in performativnih umetnosti bo z inovativnostjo in izumljanjem v 24 mesecih izvajalo serijo praktičnih akcij v petih evropskih mestih z umetniki, ki bodo naslavljali svoja dela na 'eko' tematike in iskali možnosti 'eko' mobilnosti, npr. produkcija in turneja umetniškega dela z minimalnimi emisijami ogljikovega dioksida. Delovanje mreže vključuje deset večjih dogodkov, tak je tudi del festivala Mladi levi, ter razna srečanja v intervalih 2-3 mesecev, kjer se bodo dogovarjali o smernicah za nadaljne aktivnosti in delovanje ter o uspehih in padcih zmanjšanja škodljivega ravnanja.

Julija je prvi začel z aktivnostmi dveletnega projekta festival LIFT, sedaj pa nadaljuje Bunker s temo »reciklaža«. Naslednje srečanje bo oktobra pod vodstvom Le Quai v Angersu v Franciji. Poleg enega dela projektov na Mladih levih, ki so že tako povezani s programom Kultura, bo v ponedeljek tu tudi okrogla miza kot nekakšen odprt forum za nadaljne aktivnosti in delovanje, kamor so vsi vabljeni. Lani je Bunker kot odskočno desko za prihodnje projekte že začel s forumom Si(e)nergija z dnevi električne energije, bivanja in prometa, ki so združili umetnike, znanstvenike, teoretike, filozofe in praktike, ki so se pogovarjali o obnovljivih virih energije. Tokratna okrogla miza bo potekala pod taktirko dveh predstavnikov mreže: Jamesa Leadbittera in Marka Godbera. Mreža ne teži k nekemu moraliziranju in nareku, temveč temu, da vzpostavlja nek diskurz ali da podaja moč že nekemu obstoječemu diskurzu in s tem spodbuja k razmisleku vsakogar - brez pretenzj, da lahko umetnost reši svet in brez velikih parol, ki bi fanatično zahtevale nekakšen »religiozni« aktivizem.

O RECIKLAŽI IN INTERDISCIPLINARNOSTI

Jasmina Založnik

obliki in v program vključuje »alternativne« oblike kot so live-art, aktivizem, akcionizem ipd. Na drugi strani pa svoje lovke širi tudi na druga področja, kar pomeni, da se danes zdi oznaka festivala s področja scenske umetnosti preozka. Slednja je delno pogojena z dejstvom, da je na področju scenske umetnosti prehajanje med področji vse bolj prisotno in da smo priča »boomu« live-art eventov. Vzrok vsekakor leži na eni strani v produkcijskih pogojih, na drugi strani pa temu botruje želja po ustvarjanju angažiranih, aktivističnih projektov, ki se poigravajo z idejo političnega, javnega/privatnega idr. Pozdravljam idejo angažmaja in interaktivnosti, saj sta ta dva pola pomembna za ustvarjanje kritičnega gledalca na eni strani ter na drugi ustvarjata bojno polje utopične zoperstavitve sodobni, neoliberalni družbi.

RECIKLAŽA kot vodilna nit festivala se pojavlja v najrazličnejših oblikah in vsebinah kot npr. reciklirane majice, predstavljanje »starih« pristopov pri ustvarjanju programa, uprizarjanjem že vidnih domačih predstav z miniaturnimi, interakcijami, akcijami, zasedanjem starih/novih prostorov in še in še. Pomen recikliranja je sicer bistvenega pomena v sodobni družbi, vendar pa je trg s festivali, predstavami, razstavami zaznamovanimi s temo »ekologije« prenasičen. Živimo v dobi usmerjanja. Finančna sredstva v številnih večjih razpisih so namenjena prav tej tematiki in tako ne preseneča, da se jim enostavno ne da izogniti. Verjamem pa, da se lahko temi približamo drugače. Recikliranje lahko obstaja tudi brez vseh teh nepotrebnih okoljevarstvenih vsebin. Ni potrebno samo razgrinjati prelete, oguljene in v tem trenutku že zastarele vsebine, ki so postale del mainstreama, izpraznjene pop-kulture. Ali pa ravno obratno, morda izognitev klišejskemu sploh ni več možna, saj je kapitalizem vselej korak pred nami in se masti z vsem, kar smo v nekem trenutku imenovali »alter«. Mladi levi se bodo z osredotočanjem in menjavo vsebin zdaj na ene zdaj na druge poskušali umestiti med festivale, ki se iščejo in si prizadevajo, da se izognejo karakterizaciji na prvo žogo. Pustimo se presenetiti, zapeljati in odpeljati vsej tej paleti imen, raziskujmo prostore in se potopimo med in v dogodke. Morda ni čas samo za reciklažo starih oblačil, vnovičen ogled že vidnih predstav in njihovo umeščanje v nov koncept, čas je, da recikliramo svoje misli in poglede, da poiščemo poti, ki bodo sam pojem reciklaža skozi širok spekter vsebin in dogodkov predstavile v novi luči. Zatorej RECIKLIRAJMO interdisciplinarno, multikulturno in večplastno.

Ob letošnjem festivalu Mladi levi preiščujem o konceptu in umeščanju festivala v širši okvir. Mladi levi so festival, ki so svojo podobo dodobra prerešetal. V kolikor so bili v svojih povojih koncipirani kot festival mladih, neuveljavljenih umetnikov s področja scenske umetnosti, se je v zadnjih letih na festivalu pojavljalo vse več priznanih, etabliranih imen. Po več kot 10 letih se festival vrača k prvotni

Predstave, performansi, umetniške akcije in vse drugo, kar ustvarjalci usmerjajo v uprizarjanje, poskuša na različne načine komunicirati in vzpostaviti nekakšen 'dam-daš' odnos s publiko. Slednje pomeni, da s tem ko ustvarjalci svojo stvaritev dajejo v pogled, vzpostavljajo recipročen odnos s publiko, od katere pričakujejo, da jim bo v vračilo dala poglede proti uprizoritvi' (včasih tudi odmikala poglede, odvisno od stvaritve). V točki gledanja uprizarjanja končnega produkta ustvarjalnega procesa se z verifikacijo relevantnega drugega – gledalca sklone odnos med gledalcem in ustvarjalcem. Pogled in pozornost gledalca potrđita uprizoritev, ki se zgodi zaradi samega gledanja, prejemanja pogledov.

SAMO POGLED

Jelena Milovanović

Ustvarjalci večkrat poskušajo sestaviti 'potovalni načrt gledalčeve pozornosti'²: da bi s pozornostjo gledalca lahko manipulirali, jo poskušajo strukturirati, kar pomeni, da ji poskušajo dati ritem ali ne-ritem, aktivnost ali pasivnost, napetost ali dolgočasje do mere, ki še ni vsiljiva za interpretacijo. Včasih je potrebno pozornost privabiti, drugič spet odvrčati, kar gledalcu prestavlja fokus (preko de-fokusa se vzpostavlja re-fokus). Manipulatorna načina pozornosti živita v sožitju in sta drug od drugega močno odvisna.

Pred kratkim smo pred televizijskimi zasloni zavzeli vlogo gledalca, katerega pozornost je bila večkrat defokusirana na podoben način, kot so to počeli v 16. stoletju, ko so s hrupom in nenadnim trobentanjem iz ozadja avditorija odvrčali pozornost občinstva z odra, da so lahko zamenjali sceno³. Govorim o televizijskem prenosu otvoritve Olimpijskih iger v Pekingu. Ustvarjalci ceremoniala so konstantno preusmerjali pozornost občinstva, po vsej verjetnosti zato, da so prehodi med posameznimi segmenti potekali bolj neopazno. Okrog in okrog občinstva so prižgali ognjemet, včasih digitalni slap efektov itn., kar je fokus gledalca preusmerjalo od centra avditorija na njegovo stransko in višinsko obrobje ... Bili smo priča manipulaciji pogleda in gledanja; ta je zakrivala menjave scen in tako samo lahko gledali popolnost uprizarjanja sinhronosti, ki ne prenese bližnjih kadrov.

Mathurin Bolze

„Gledanje, to je delovanje oziroma funkcija vidnega čuta, ni zgolj fizična operacija, ki naj bi nam omogočala dojetje 'danega', 'vidnega' sveta.“⁴ Pogled gledalca aktivno deluje v procesu gledanja danega, vidnega in zaznava mrežo dražljajev, maso neorganiziranih elementov, ki se mu kažejo. Prenasičenost pogledov gledanja, 'polifonija informacij' gledališke predstave, kot je to označil Barthes (mnogoterost raznovrstnih znakov, ki jih predstava simultano oddaja), se osmisli s selektivnim pogledom in prav tako s selektivno pozornostjo gledalca. Brez tega gledalec ne bi mogel poiskati svoje vstopne pozicije pri 'branju predstave' in 'diskurza predstave'. Najbolj aktualen primer prenasičenosti informacij je film Vitez teme (najnovejši film o Batmanu), ki ima izjemno dober odziv gledalcev, kar me preseneča, glede na to, da konstantno manipulira

s prenasičenostjo in defokusiranjem pogleda, tako da selektivnost pogleda težko vzpostaviš. 'Polifonija informacij' je dandanes prisotna na ravni vsakdana, kakor tudi v ustvarjalnih krogih. Vprašanje je, kako gledati, da ohraniš 'nenadzorovano ustvarjalno avtonomijo' pogleda?

Dojetanju 'danega', 'vidnega' sveta razširiš horizont ravno s tem, da se ukvarjaš z vsakdanjim presežkom infomacij, ki se nam kažejo; iščeš vstop pogleda v predstavo, konstantno vzpostavljaš kvazi recipročen odnos z ustvarjalcem in izvajalcem, in potem na koncu lahko svoj pogled avtentično afirmiraš kot pogledo-dajalec oziroma pogledo-dajalka.

Nina Božič

RECIKLAŽA, PORAJANJE SVEŽINE

Alja Gogala

vseh področjih ustvarjanja oziroma družbenega delovanja. Recikliranje je ponotranjila predvsem sodobna platforma komuniciranja. Z njo se poigravajo »umetniki« sodobnih komunikacijskih veščin, kot so npr. oglaševalci, ki skrbno izbrane vsebine – tako zastarele kot tudi iz drugih medijskih okolij - umetelno umeščajo v svoj kontekst ter nam skozi sodobni kolaž približajo tisto novo. Na nek način jo obujajo modni kreatorji, arhitekti ter nasploh sodobni umetniki, ki v svojo sporočilnost vnašajo elemente, ki ne zarisujejo mej domišljiji in dovoljujejo nastanek novega. Predruženje in premeščanje stvari je lahko pretvarjanje pomenov. Recikliranje je lahko pot od konvencionalnega k nekonvencionalnemu, je posebnost doživljanja. Recikliranje je torej in, ki je svežina, ki jo vnaša staro, že uporabljeno, že doživeto, a zato pomensko toliko bolj bogato.

Če reciklaža čedalje bolj postaja dejavnost sodobnih gospodinjstev, je lahko hkrati tudi vir idejnega črpanja sodobnih scenskih umetnosti. Letošnje leto se bodo z reciklažo poigrali tudi Mladi levi. Skozi svežino ustvarjanja mladih umetnikov bo tokratni Festival opozoril tudi na okoljske spremembe in osveščenost. Prehod med starim in novim, nastajanje novega na račun starega, združevanje vsebin v namen nastanka povsem novega pomena in brisanje meja med njimi in nami zadostuje, da bodo letošnji Mladi levi ponovno zaznamovani z nekonvencionalnostjo. Poleg recikliranja bo ritem predstav sodobne scenske umetnosti narekovala torej tudi interaktivnost. Premeščanje med njimi, ki ustvarjajo in nami, ki doživljamo, je tako celota, ki vedno znova piše novo zgodbo.

Doslednost recikliranja v vsakdanji praksi je v vsakem primeru družbeni prispevek. Najsi gre za prispevek k okolju ali za doživljanje povsem novega. Ponavadi je ravno začetek novega obdobja prelomnica, ko se svet intenzivneje posveča družbenim in okoljskim spremembam, opozarja na njihovo pomembnost ter postavlja smernice za prihodnje delovanje. Tako bo tudi z letošnjimi, že enajstimi Mladimi levi, ki bodo na pragu svojega novega desetletja opozorili na pomembnost naše okolice, sodobno umetniško izraznost ter predvsem »nase«.

Svet nas uči pravilnosti racikliranja, Mladi levi pa bodo s svojo prvo lekcijo pričeli na Otvoritveni zabavi z recikliranimi majicami. Ta projekt bo naredil prvi korak desetdnevnega, vsebinsko bogatega dogajanja. Otvoritveni projekt Tanje Radež je zagotovo transparentna vsebinska napoved desetdnevnega dogajanja, kjer bo »Zbirati! Predelati! Ponovno uporabiti!« dobilo svojo formo skozi sodobno scensko umetnost. Angažirani in družbeno naravnani Levi bodo letošnje leto platforma oziroma igrišče predvsem za mlade neuveljavljene umetnike, za porajanje novih oblik, za gledalce, ki jim bo dopuščeno biti akterji ter za vse novo, ki bo skozi inštalacije, animacije in video odlikavalo sodobne scenske umetnosti.

Staro torej nikoli ni nekoristno, je kvečemu večna inspiracija in temelj za nastanek sodobnega.

1. Po francoskem strukturalistu Marcel Mauss, ki je odnos recipročnosti obravnaval v svoji knjigi Esej o daru.

2. Po poljskem direktorju teatra Jerzy Grotowskem (zb.: Prosočnost, predstavljanje in teatralnost; Maska, 1996; str. 189-204)

3. Marko de Marinis: Dramaturgija gledalca (zb.: Prosočnost, predstavljanje in teatralnost; Maska, 1996; str. 189-204)

4. Maaik Bleeker: Vprašanja o gledanju (Maska, letnik XVIII. Št 80/81; str. 5)

Tanja Radež je leta 1996 diplomirala na Akademiji za likovno umetnost, smer vizualne komunikacije. Soblikovala je notranjo opremo in celotno podobo ljubljanskih lokalov, sama oblikovala CD-ovitke, številne plakate, knjige, gledališke liste, rokavnike in druge promocijske materiale. Vdano in z vso svojo kreativnostjo že leta ustvarja celotno podobo Stare elektrarne in festivala Mladi

levi. Letos je svoj festivalski delež še obogatila, darovane majice je preoblikovala v mlado-levovske majice. Reciklirane majice bodo razstavljene v nedeljo, 17. 8. 2008., na ploščadi za Slovenskim etnografskim muzejem, kot uvertura v otvoritveno zabavo z DJ-ji in VJ-ji iz Code.EP.

Letos imate na festivalu Mladi levi posebno vlogo. Poleg vsakoletnega oblikovanja celotne podobe festivala, imate tudi svoj projekt Recikliraj-redizajniraj, ki bo prvi spregovoril o temi letošnjega festivala - reciklaži. Kaj nas čaka na otvoritvi in zakaj ravno majice?

Ideja reciklirane majice se je rodila kar mimogrede na enem od naših predpoletnih sestankov. Danes so majice poleg oblačila eno od sredstev sporočanja, saj tudi če nosiš popolnoma belo majico, z njo nekaj sporočaš. In vsaka omara ima nekaj majic odveč, ki ponavadi končajo kot krpe za brisanje prahu. Odločila sem se, da bi jim ponudili možnost še enega življenja.

Že nekaj let ustvarjate celotno podobo Stare elektrarne in festivala Mladi levi. Kako je prišlo do sodelovanja?

Pred desetimi leti so se dekleta oglasila v studiu Tandar, kjer sem takrat ustvarjala, in nastal je malo nenavaden znak. Ta je še vedno zelo živ in praznuje že deseti rojstni dan. Predstavil se je na plakatu, tiskanem na pak papir v tehniki sitotiska, kar je danes prestižna eksotika.

Je bila vaša ideja o preoblikovanju majic povod za osrednji motiv letošnjega festivala ali so bili Levi tisti, ki so prebudili vašo inspiracijo za samostojni projekt? Imate pri oblikovanju povsem proste roke ali gre za kolektivno sodelovanje z ekipo Bunkerja?

Iz Bunkerja sem dobila ponudbo za kakršen koli projekt na temo reciklaže, pogumno sem se za ponudbo zahvalila, ker se nisem bila pripravljena odpovedati modrini Jadranskega morja. Ideja majice je vskočila nenadzorovano in tako sem prvič na svoji koži občutila, kako dobre producentke so punce iz Bunkerja, saj so zbrale več kot 800 majic in iz nedolžne ideje je nastal projekt.

Danes ste dokončali katalog za festival. Koliko poletnih dni vam ukrade njegova priprava? Vas kaj moti, da je festival avgusta, ko bi lahko uživali na počitnicah na Hvaru?

Druga polovica avgusta je pravi mesec za tak festival, ki si ga je nujno ogledati v japonkah. Zagoreli in spočiti obrazi obiskovalcev imajo večjo vlogo, kot si mislimo. Tudi priprava kataloga ukrade le nekaj dni, za korekture pa se dobivamo v kavarni Le petit café, da nam je vsem lepše.

Osebnost me je plakat za Mlade leve, ko sem ga prvič zagledala ob cesti, sprva spomnil na Havaje (surfer, havaianas, banane, sončna očala) in kult aloha kulture (ljubezen, sočutje, hvaležnost, gostoljubje ali pa le vesel pozdrav) ... Obenem je na njem nekaj spominov na staro Jugoslavijo – bajadera, modra škatlica kreme Nivea, tipičnih predstavnikov kulture z Vzhoda in hm ...mobitel? Kaj je bilo navdih in kaj pripoveduje letošnja podoba festivala?

Tvoja razlaga plakata je več kot super. Pri plakatu Mladih levov nikoli nisem iskala globljih ali dodatnih pomenov, kot je to nekakšna navada pri recimo plakatih za jazz festivale. Vedno sem ga zasnovala v iskanju novega vizualnega jezika. Poigravala sem se z našim znakom, Mladim levom, ki je vsako leto drugačen, a vedno razpoznaven. Njegova naloga namreč je, da povabi na festival.

Reciklaža ni novost pri vašem oblikovalskem delu. Se ideje za oblikovanje še vedno rojevajo ob nedeljskih obiskovanjih boljšega trga, zbiranju in nabiranju nostalgij?

Moje nostalgije se že nekaj let imenujejo ostalgije. Še vedno brskam, ampak sem veliko bolj izbirična. To je gen, vsaj zdi se mi tako. So ljudje, ki so obsedeni z novim, in tisti, ki jih novo plaši. Zelo rada bi tudi teoretično raziskala to temo in upam, da mi bo uspelo.

Lansko leto ste na sarajevskem filmskem festivalu razstavljali svoje okrasne krožnike, na katere ste odtisnili reminiscenten pogled na svoje mladostniško doživljanje nekdanje skupne države. Se vam ob podobah Kekca, Titovega nemškega ovčarja Luksa, profesorja Baltazarja in čebelice Maje stoži po otroštvu ali morda nekdanjemu režimu?

S tremi prijateljicami Zoro, Almiro in Leno smo pripravile vsaka dvajset stenskih krožnikov na temo filma. Moja ideja v tem primeru je bila pragmatična, vedela sem, da bodo v Sarajevu ljudje nanje reagirali po pričakovanjih, vsak z zgodbo na temo svojega junaka. Tam so ljudje mnogo bolj poetično odprti do svojih spominov. Po ničemer se mi ne toži, niti po otroštvu, kaj šele režimu; zanimajo me zgodbe, vonji, oblike, ki se držijo nekkih predmetov, na veliko stvari gledam skozi oblikovanje. Krožnike sem v Sarajevu menjala in se domov vrnila srečna.

Leta 1989 ste skupaj z Darkom Miladinovičem ustanovili studio Tandar, ki je med drugim oblikoval tudi notranjo opremo in celotno podobo lokalov Nostalgija, True Bar, Podnevi in zvečer.

Glavni in najbolj inovativen na tem področju je bil Aleš Bratina, sošolec z Akademije in s katerim si še vedno deliva studio.

Opremljanje lokalov je temeljilo tudi na recikliranju starih predmetov – stara skodelica za čaj ali kavo je postala svetilka, ravnila nosilci za police itd. S temi praktičnimi idejami ste preoblikovalci marsikomu odprli oči in ga spodbudili, da je pobrskal po svojem podstrešju ali kleti. Vas to moti ali navdušuje?

Mišliš, da res? Iz reciklaže, prav iz predmetov, ki jih omenjaš, je Bratina tudi napisal diplomsko nalogo. Upam, da se ta del njegove ustvarjalnosti, ki trenutno spi, spet prebudi. Všeč mi je, če vnesesh nekaj svojega v okolje.

Danes se na veliko govori in piše o zelenem recikliranju, o skrbi za zdravje Zemlje, po drugi strani pa tudi o pretirani reciklaži v umetnosti, v smislu copy-paste ustvarjanja. Vam je oblikovalsko recikliranje ljubo zaradi (n)ostalgicnih občutkov ali morda v njem vidite izhod iz krize (kulturološko-antropološke, kulturne, ekološke, politične...)?

Ne vem, nekako nisem poklicana za tovrstna vprašanja, ki se vlečejo že nekaj desetletij. Poskušam živeti tako, da so mi stvari, ki jih potrebujem, prav. Papir nosim v smetnjake za papir, vozim majhen avto, kupujem jogurt, za katerega se mi zdi, da ima najmanj embalaže na količino tekočine, za seboj ugašam luči. Reciklaža je samo eden od mojih izrazov, ki ga imam pod kožo. Morda bi lažje preživela v težkih razmerah, ker me pomanjkanje ne bi motilo. Ni pa to rešitev, ta svet gre svojo pot.

Zapisalo se vam je, da red ni vaš najboljši prijatelj, a vendar že leta oblikujete rokavnike in decembra bo izšel že petnajsti. Ali ni rokavnik tisti, ki kaos udomači v red?

Da, rokavnik je zvesti spremljevalec. Imam precej projektov, ki se ponavljajo vsako leto, zastavim si neka pravila, za katera vem samo jaz, in se sprehajam znotraj njih. Za red rokavnik poskrbi samo teoretično, sesalca pa ne zna vzeti v roke, ker jih nima.

Se s svojim delo vračate tudi v čase reciklaže in ready-madov, torej objektnega oblikovanja, kot ga je 1913 zakoličil Marcel Duchamp, ko je razstavil sprednje kolo kolesa (Roue de bicyclette)?

Oblikovanja ne mistificiram, niti projekta reciklirane majice ne. Vse je igra, raziskovanje, njen namen je koga razveseliti. Pri majicah se je ustvaril duhovit dialog starega in novega sporočila, ki me spravlja tudi v smeh. Upam, da ne samo mene. Ena majica združuje podobo Mladih levov s podobo sejma starodobne kmetijske mehanizacije, to me zabava.

Malo za razvedrilo, ste morda gledali otvoritev letošnjih olimpijskih iger na Kitajskem? Vam je bila predstava všeč?

Sem gledala. S prijateljico Almiro sva jedli arašide, čips, sladoled in celo pili pivo. Bilo je fascinantno, ampak pričakovali smo, da bo tako. Danes sem na internetu našla fotografije bližnjih posnetkov, ki so prav neverjetni. Moj obstoj je povezan s stvarmi, ki se delajo na roke. Nisem digitalen tip, zato me Kitajska že od nekdaj fascinira. Pred leti sem šla na potovanje v Hongkong, ker je na igračah mojega otroštva pisalo Made in HK. Moj komentar se navezuje samo na vizualno, o vsebini se nisem spraševala.

Kdo je najbolj zaznamoval vaše oblikovalsko delo?

Zelo zgodaj sem oblikovalske zobe brusila pri oblikovalcu Ninu Kovačeviću, ki me že 14 let opazuje z neba. To so bila zadnja leta preden je računalnik postal vsakdanji spremljevalec, naučil me je, kaj je CMYK in kaj PANTONE, poleg tega pa tudi iskanja in vztrajnosti. In pa Dare Miladinović. Z njim je moje dvodimenzionalno oblikovanje srečalo tretjo dimenzijo, ki je za oblikovalca, če si želi v današnji poplavi obiskovanih stvari biti drugačen, nujna.

Kot dolgoletna sodelavka Mladih levov ste verjetno videli skorajda vse dose-danje predstave, ki so bile prikazane v desetih letih festivala. Se je katera od njih še posebno dolgo naselila v vaše misli in postala inspiracija za oblikovanje, morda tudi za podobo Mladih levov?

Festivala v začetku nisem spremljala redno, zadnjih nekaj let pa ga. Mnoge predstave so me totalno osrečile. Morda je to tisto, kar sem potegnila iz otroštva, ustvarjanje navideznih svetov z minimalnimi sredstvi. Tega je naš festival poln. Sama si nikoli ne bi upala nastopati in ta pogum me fascinira.

Kaj pa vaše festivalsko delo, bi za katero od oblikovanj lahko rekli, da vam je najljubše?

Ne gledam veliko nazaj. Festival Mladi levi delam iz srca, in to prednost sem izkoristila letos. Plakat je fotografija postavitve, brez enega samega detajla, ki bi bil dodan kasneje z računalnikom. Ljubo mi je to, da imam popolno svobodo, kar je danes v službi promocije redkost. Hvala, bunkerce.

In še za konec, kakšen se vam zdi časopis Arena? Vam je všeč, oblikovno simpatičen ali potrebuje korenite spremembe?

Arena je super! Naj bo popolnoma svobodna, lahko malo divja, pogumna. Cel svet teži k urejenosti, primanjkuje nam sveže, nekontrolirane energije, tako v besedi kot obliki.

Alenka Perpar

Edini odnos, ki sta ga ti dve vrsti stvari imeli, je ta, da sta si izmenjevali prispevke, s katerimi sta si dajali tiho dovoljenje za bivanje, seveda s pridržanim sovraštvom, a vse za dosego sožitja in za lastno avreolo.

Skačemo od glorijske, s katero nas obseva poslanstvo kreativnosti kot nekakšno orodje za propagando oziroma reklamo, do glorijske novejših praks, ki poskušajo iti v obratno smer in pod naslovom eksperimentalnosti presnavljajo funkcionalnost različnih struktur. Pri tem niti ne gre za eksperiment sam, temveč za perverzni prozaični prikaz vsakdanjosti. Dogodek skozi prozornost prikaza zbanaliziramo na nedogodek, naboj brez naboja. Je to pomankanje idej, nekakšna »reciklaža«, ko ne gre več za fantazmo biti umetnik, temveč je to že kar poklic!?! Smo pri zmanjševanju emisij idej, fantazme? Parada je nekaj tako izrazito vojnega, parada je lahko tudi umetnost, umetnost je lahko boj. Vojak v večni vojni tam nekje v puščavi, ki maha z zakrpano zastavo, ko ga zadane naboj iz neznane puške. Trofeja za nič. Na paradi je vse in nič, vse se izniči kot tisto primarno, vse, tudi najmanjša stvar ima neizmerno pomembnost, zato protokol in našitek na kravati.

Demonstracija – demonstrare. Zahtevati odmev, izkoristiti koncept, ga nategovati včasih do nezavesti.

Norost »reciklaže« je v iskanju lastne identitete, lastnega bitja, toda »reciklaža« je paradoksalno nekakšen pozdrav smrti in ne življenju. Konec je v »reciklaži«; toda spet paradoksalno je prav smrt nemogoče »reciklirati«. Ta je lahko samo moja in mi je nihče ne more vzeti, ona je moj romantični absolut, kazalo, da življenja res ni več. Presežek, katerega nosilec naj bi bilo življenje, mora nujno implicirati tudi odmik od originala oziroma njegovo pozabo, ne golo blebetanje »kolaža«. Presežek v življenju ne išče skritega v kopiji, temveč konstruira skrito, ustvari novo kompleksnost in s tem dobi moč. Integriteta je v odločitvi in spajanju.

So umetniški prispevki uporništvo ali uporništvo brez razloga, poza ali prevratništvo, delovanje ali manipulativno potrošništvo. Privlačno se je angažirati, toda angažirati za kaj in zakaj? Je to res tvoje mnenje ali ti je zgolj všeč stanovitnost sijaja preteklih nalepk? Definicija starih značk in starih nalepk lahko kmalu postane »just a smoke in the sky«. Toda dim je tisto, za kar se borimo, in zato tudi poskušamo ohraniti ogenj. Skupaj pa morata delovati »žmohtno« in zato potrebujemo fantazmo.

smo že tako mobilni in ko hodimo s trebuhom za kruhom po svetu. Simbolni kapital umetnosti, njen sij se lahko na čisto pragmatičen način uporabi za nekakšen impulz, da potrka na našo vest. Idiote niso politiki, pač pa mi vsak dan. Ekološko osveščenemu subjektu s svojo kreativnostjo in radovednostjo ni treba nadzorovati, temveč odkrivati staro poganstvo brez pokroviteljstva. Gre za zanos, sanjaštvo ali utopijo, prej za dialog, ki se povezuje z nekakšnim pragmatizmom. Označevati to kot naivnost bi bilo neumno, saj gre za pronicanje v vsakdanje življenje.

Ekstrem sem danes, toda jutri to morda ne bo pomenilo nič.

Skakati po prostoru, ga objeti, plesati tukaj, zdaj, se razširiti čez vse, hočem se razpočiti do nezavesti in z zamikom svetlobnih let svoj blisk oddati tebi. Ničesar ne zahtevam od tebe, da me le enkrat vidiš. Jaz sem kreator, jaz sem gospodar, gospodar porajanja svojega življenja in zvezda, ki hoče bleščati nate in te zbuditi na strani tistega odseva blizu tebe.

Prostor je bil nasičen s tajno govorico zamaknjene družbe. Pogled je begal po stvareh. Le katere je izbralo sonce, da bodo lahko deležne njegove pozornosti? Zdelo se je, da so tiste obsijane deležne posebnega privilegija in zato gnusobne v svojem napuhu, za razliko od drugih, ki prisegajo večno ljubezen cigaretnemu dimu in prahu, sprijetem v črno mast.

Pojem kopipejst je eden tistih, ki se je v današnjem času najbolj razpasel. Pomeni akcijo, ko obstoječi material brez velikih posegov prenesemo v drug kontekst. Najlaže to ponazorimo na primeru besedilnega kopipejstja, ko besedilo preprosto označimo in prenesemo v novega. Vendar, če natančno pogledamo ima tehnika kopipejst več različic. 1. Besedilo dobesečno prenesemo. To je možno, kadar sta izvorno in ciljno besedilo v istem jeziku. 2. Besedilo priredimo. Največkrat ga krajšamo, toda ne v vsebinskem smislu, brišemo kar cele stavke in nepotrebne besedne zveze. 3. Besedilo prevedemo in prenesemo v ciljno besedilo. To vključuje že kar visoko stopnjo osebnega angažmaja, saj prevesti besedilo ni mačji kašelj (čeprav je tako videti). Kopipejstje je energetsko zelo varčno, saj nam prihrani veliko časa in intelektualnega potenciala, da nas preveč ne utruje ob gledanju American top modela.

Razmerje med kopipejstjem in reciklažo je vedno bolj nejasno. Pri tem mi na pamet pade pojem tradicije. Ali je tradicija reciklaža ali kopipejstje? Če pogledamo pobliže, je tradicija nekaj, kar je privzgojenega, priučenega in pridobljenega. Nekaj, kar se pač prenaša. Vzemimo primer: načrte za obnovo SNG Drama Ljubljana. Obnova je velikopotezna, nujna, vendar ... Posebej je bilo omenjeno, da bo imela Mala drama portal. Sprašujem se, zakaj bi bil l. 2010, ko bi bila obnova končana, potreben portal. Morda zato, ker ga ima že veliki oder. Morda zato, ker je tako že nekaj stoletij in bo zagotovo dobro tudi l. 2010. Saj v resnici ni pomembno, da sodobni teater portala ne potrebuje. Lep zgled za to je prav Stara elektrarna, kjer portal po potrebi pač zgradijo. O tem vedo več povedati scenici, a nekaj nosilcev in črnih zaves ni velik strošek.

Kaj torej pomeni portal v novi Mali dramati. Je to reciklaža tradicije ali morda kopipejstje? Zdi se mi, da je bolj slednje. Kajti reciklažo razumem kot predelavo materiala, ki ima v sebi še toliko substance, da je vreden predelave. Zahteva nekaj razmisleka o smiselnosti recikliranja in o njegovi tehniki. Vedeti pa je treba, da reciklaža ni mogoča v nedogled. Na eni točki se material izčrpa. Tako bi ta nesrečni portal prej umestil v polje kopipejstja, saj brez večjih argumentov prestavlja historične, skoraj anahorne elemente teatra. Še bolj pomenljiva je odločitev o eksperimentalnem odru. Da, SNG Drama bo imela eksperimentalni oder. Ta bo seveda v najgloblji etaži, pozabljeni nekje pod Igriško ulico. Ali bo tudi eksperimentalni oder imel portal? Kaj v resnici pomeni eksperimentalni oder? Bodo tja izgnane besede, kot so pička, fuk, fister, pedertaška, tiste, ki ne spadajo na večje odre? Bodo tja izrinjene teme, kot so AIDS, pedofilija, ageizem, segregacija otrok v šolah, ko si nekateri starši ne morejo privoščiti dodatnih tečajev tujih jezikov? Bomo tam slišali opozorila, da obvezni pogovori na mobitelih pravzaprav slonijo na krvavo pridobljenih mineralih iz kongoških pragozdov? Bo to prostor raziskovanja teaterskih tehnik in estetik ali le odlagališče mlade slovenske dramatike? Ali bo morda to ultimativni prostor gledališke konzervativnosti, v smislu uniformiranosti in formalizaciji gledališkega raziskovanja pod budnim ravnateljstvom očesom?

Vrnimo se k reciklaži, ki je tema letošnjih Mladih levov. Reciklažo omogočajo kemične in fizikalne lastnosti materiala, hkrati pa ne smemo pozabiti, da se pri tem porabi kar precej energije. Pogostokrat več kot za produkcijo česa novega. Zato je vredno razmisleka, kdaj je reciklaža produktivna in kaj z njo pridobimo.

Iztok Ilc

copy

pastepastepastepastepastepaste
 pastepastepastepastepastepaste
 pastepastepastepastepastepaste
 pastepastepastepastepastepaste
 pastepastepastepastepastepaste
 pastepastepastepastepastepaste

